

مکرم عبد اللہ

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

۳۱ نجی سنہ

۲۲ جمادی الاولیٰ ۱۳۳۰

پنجشنبہ

جلد : ۱۴ - جزو : ۱۴۵

حر اندیشی و حریت گفتار

دوكتور عبدالله جودت بک

دنیا دہ ہیج برفرد یوقدر کہ تفکر آئندہ کنیدی بعض قیود ایله مقید و بناء علیہ مقصور عن التفكير عدایلسون . مع مافیہ دوشونمده سرباز اولان انسان ، دوشوندیکنی سوبلیه یلده قصیراللساندر . اقحالدہ حر اندیش اولمەنک نہ ذوقی قالیر ! بن مادام کہ دوشوندیکنی سوبلیه مکده ، یعنی فکرمی بر بشقہ سنہ گرك تقرير ، گرك تحریر طریقہ بیلدیر مکده حر دکل ؛ دوشونمکده محروم حریم دیمکدر .

بعض متفکرین : « حریت تفکر ، حریت تقرير و تحریردن مجرد بولندجہ قطعاً غصب ایدیلہ مز . » اداسیندہ بولنمقده در . اوت ! افشا ایتدیکم برفکرک قابل غصب اولمديغی بن دہ بیلیرم . نتہ کیم مالخولیا دفتہ لرینہ مالک اولان بر شخص ہیج بروقت ثروت موہومہ سنہ دست تجاوز اوزادیلہ جفته احتمال وبرہ مز :

« ان یسدوا الافکار والاوہاما »

بناءً علیه سوبیلنه میان بر دوشنبه غصب ایدیله مامکده عینله تخیلی دینه لرک
محفوظیتی قیلندندر .

بربشقه نقطه نظر دن سوبیلده سوبیله بیلیرز :

حریت تفکر ، تقریر و تحریر دن تجرید اولندینی حالدده جلاد استبدادک
دست تعدیسندن تخلص کردن آزادی ایده من . بز ظن ایدرز که هیچ سوبیله میان ،
هیچ یازمیان ، یالکیز دوشنن بر آدمه کیمسه دست ممانعت اوزاده ماز . حال بوکه
سن ایستدیک قدر . ایستدیک کبی دوشن . و دوشندیک کبی نه قدر امکان
متصورسه او قدر کتم ایت . ینه سنی خلاف تفکراتکده استخدام قدرتیاب
اولورلر . چونکه سکا ، سنک دوشندیک ، سنک دوشنک ایستدیک ، بلکه
سنک دوشنکدن ، استکراه و ابا ایتدیک افکاری تلقین ایله ایستدیکری
یازدیرلر . قلمکی فکرکه ، لسانکی امساکنه مخالفتده بولندیرلر . ایسته بو بر
قدرت غیر متصوره در که حریت تفکری سلبه مع زیاده کفایت ایدر .

وقبله مأمون عباسی طرفدن میدانه چیقاریلان (خلق قرآن) مسئله سی
دخی حریت تفکره تسلیط اولنان جبر و اعتسافک برنوعی دکلیدر ؟

چونکه بغدادده متفکرین سیاسیه نك عددی کتدکجه آرتقمده و بونلرک
رحله تدریسندن استفاضه انوار علوم ایدنلر ممالکک هر طرفنه یایلدیغندن
خلافت عباسیه نك متخدی اولان مسلک سیاستی استقاد ایدنلر چو غالمقده ایدی .

بونلرک آرمسند احمد بن حنبل کبی مجتهدلر ایسه حق و صواب اوزره متجدد
اولدقلرندن ، وجودلری ظلمه دورانه گران کلمکده ایدی . ایسته (خلق قرآن) مسئله .
سنک اساس احدائی بوابدی که مقصد آنلری علی طریق الاستجواب یافکرلرنده کی
ثباته مبنی مؤاخذه ایلک و یا خود خوفاً عن المؤاخذه خلاف تفکر و عقیدت تصدیق
(خلق قرآن) ایله خلق عنده کی وقع و نفوذلرینی کسر ایدرک سحیه صلابتلرینی
بر یازمک ایتک . فکر و عقیده سنک حق و صواب اولدیغنده شهسبی اولمایانلری
بویله خاطره کلز بر مسئله احدایله بیان فکره مجبور ایتک الک بیوک جنایتلردن
دکلیدر ؟ چونکه کریبان حریتسه اطاله اولنان ایدی تجاوزک تأثیری طوغری بدن

طوغری به روح بشره تعلق ایدر . ساکت وصامت و یالکیز محصول تفکراتیله
منبسط و متلذذ اولان روحک بویله بر دست تعبدی به کرفتار اولمی انسانلرک
حریت تفکره دخی مالک اولمدق قرینی اثباته کفایات ایتمیزی ؟

مادام که حریت تفکر غیر قابلدر . تعبیر دیگرنه حریت تفکر بیله دست تسلط
جباره دن مصون و محفوظ دکلدر ؛ اوقالده حریت کفتار داعیه سنده بولمخک نه
حکمی اولور ؟ چونکه تقریر و یا تحریر ، حریت تفکرک برهان علنیسیدر .
حال بوکه بو برهان ، علی الاکثر قائلی حقنده بادی نکال وخسران اولمقده در .

حقیقت حالده ایسه برسوزی منع ایتمک ایله حریت تفکر منع ایدلمش اولور .
بیم فکر محجه منع ایدیبلان برسوزک مضرتی ، اقسوزک انتشارندن توهم اولنان
مضراته بییک کتره غالبدر . حکومات مستبده اربابنک الک بیوک خطاسی اقوالی ،
افکار حالده ایکن احناقه تشبث و بناء علیه ارباب تفکره تسلط ایتمی در . برکرده
یا کیلوبده تجربه ایسه گوریر ، که منع ایتمک ایستدیکی برسوزک نفوه وانتشاری
هیچ بر ضرر حدوشنه بادی اولمامشدر . بالعکس دهامشیمه مفکرده جنین ایکن
بوغوب اعدام ایتم ظننده بولندیفی فکرلر بالاخره بر (مونستر) اعجوبه خلقت
ویا غلط طبیعت اوله رق طوغارلر و هیئت اجتماعیه نک روحنه مدهش بر خسته لک
کبی سرایت ایدرک افکار انامی زهرلرلر .

منع وزجره اوضریان فکرلر بوگون بر عقامت موقته ایله حال وقوفده قالیرلر
ایسه ده ، یارین اق عقامت ولود بر فیض ایله شدید وجری زاده افکار یتشدریر ؛
منع وزجر ایدنلری خاطر و خیاللرندن کچمدک عقوباته کرفتار ایدر . حال بوکه
بوندن ترتب ایده جک الک بیوک ضرر ، اشخاص معدوده به ، یعنی ارباب استبداده دکل .
طوغریدن طوغری به مملکته و عموم افراده در . چونکه فکرلرک دوچار زجر
اولمی عینیه بخارک حبس اولمی کبی در . بناء علیه بخارک تضییقی نه رتبه ایقاع
بلایا ایدر سه فکرلرک مانع لره کرفتار اولمسندن حصوله کله جک تهور دخی اق رتبه
موجب مضراتدر .

عجبا عالمده بر زمان کلاه جکمیدر، که هر کس دوشندیکنی، یعنی دوشندیکی گبی سوبلیه بیلسین. بر کون متفکرین احبادن بری بگا دیشدی که: ایکی بیگ بوقدر سندن بری وقایعی مضبوط اولان انسانیتک محصول تفکراتنه باقیورمده کوردکلرمی، هپ یکریرینک استحالهیه اوغرامش افراندن عبارت بولیورم. سقراطی نیچون اعدام ایتدیلر؟ ایستدکلری گبی دوشندیکی ایچون، ابوحنیفهیه نیچون ضرب ایله مجازات ایتدیلر؟ ایستدکلری گبی سوبلیدکی ایچون.

ایکی بیگ ایکی یوز سنه اولکی انسانیت یالکز تحول سننن واعوام ایله یکدیگردن مفارقدیر. یوقسه سحایای ابنای بشر هیچ دکشمامشدر، و دکشمیه جکدر. بوندن ایکی بیگ سنه صکرده بر فیلسوف سقراط ویا دوشندیکنده حق و صوابه اقتراندن بشقه مقصدی اولیان بوحنیفه نهاد برصاحب اجتهاد دنیایه کلاه جک اولسه ینه ابنای عصرندن کوره جکی معامله اولکنک عینی در.

ایشته دوستم! ایکی سنه اول سنک بر ترجمه ک حقنده دوشندکلرمی سوبلد. یکمدن طولایی بنده هدف دشنام اولشدم. حال بوکه بنم هدف استقاداتله، بنی مؤاخذه ایدنلرک نقطه نظری یکدیگردن اوقدر آیری ایدی که ینلرنده، موضوع اولان ماده مشتکها نلک عنوانندن بشقه برمناسبت یوقدی. بن آنلرک هیچ برینه جواب ویرمدم. چونکه استهداف ایتدی کمزم مسئله ده اساساً تخالف واردی؛ بوجهتله توحید فکر قابل اوله مازدی، که بحث ایدیله بیلسون. دیمک ایسترم که یهوده یره حر اندیشی دن وحریت کفتاردن بحث ایدوب طور میلم. انسان دوشندیکنی سوبلیه مزسه ویا دوشندیکندن طولایی معاتب اولورسه اوتومنی آرتق سن قیاس ایت.

ابوالضیا

حاشیه؛

حریت نشریات ایله حریت گفتار یکدیگرینک عینی در. بوجهتله حریت بیان حقنده کی مسروداتی حریت مطبوعات معبته ده تطبیقه امکان مساعددیر.

شوقدرد که بزده بر از زمان اقل حیرتبخشای عقول متفکرین اولان طرز مطبوعات
هیچ بر وقت ، هیچ بر صورتله حریت بیانه نمونه طوطیله ماز . اقطاشقینلقلر ، غلیان
افکار الجاسیله دکلدی ؛ بلکه تربیه اجتماعی و سیاسیله ده خلقك تربیه سزلیکی
نتیجه سی ایدی . بناءً علیه بوگون اوغرا دینی معامله زجریه جزا بالمثلدن بشقه
برشی دکلدیر .

